

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

ΟΤΟ ΔΗΜΗΤΡΗ ΓΚΙΩΝΗ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ, έπειτα από δυο χρόνια. Είναι το διάστημα που μας χωρίζει από την τελευταία μας συνέντευξη, καθώς με το συγγραφέα των ογδόντα, ήδη, βιβλίων, διατηρώ μια σχέση σταθερή από τότε, πριν από είκοσι πέντε χρόνια, που του πήρα την πρώτη μας συνέντευξη, με την κυκλοφορία του περιήμου «Ζ».

Εκτοτε, η επικοινωνία μας η δημοσιογραφική (και

ποιος καλύτερος τρόπος υπάρχει για τη συντήρηση μιας επικοινωνίας, που σου επιτρέπει να μάθεις πώς σκέπτεται και τι κάνει κάποιος που σ' ενδιαφέρει, από μια συνέντευξη;) συνεχίστηκε ακόμα και στη διάρκεια της δικτατορίας.

Από τις στήλες της εφημερίδας αυτής, ο Βασίλης Βασιλικός είχε διακηρύξει λίγο πριν τις εκλογές του '81, ότι αυτός, ένας γνωστός για την κομμουνιστική

του ιδεολογία συγγραφέας, θα ψήφισε ΠΑΣΟΚ και εξηγούσε γιατί.

Ακολούθησε η ενεργός συμμετοχή του στη διακυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ, από τη θέση του αναπληρωτή γενικού διευθυντή της ΕΡΤ-1. Μια θέση που άφησε τρία χρόνια αργότερα (σχετικά καθυστερημένα, αν αναλογιστούμε την ταχύτητα με την οποία γίνονταν οι εκπαραθυρώσεις επί ΠΑΣΟΚ), μάλλον

καρδιά και με το λίγο πράσινο. Γιατί έχει ωραίο κόσμο».

— Πώς βλέπεις να διαγράφεται το μέλλον του ΠΑΣΟΚ;

«Τριν μιλώσαμε για το μέλλον, ως πουμε δυο λόγια για το παρελθόν. Υπήρξε ένα κίνημα περονικό, με μαρξιστικά - σοσιακά στοιχεία και με τριτοκομμικές ενδιάθετες ροπές. Και με τις αριστερές συμμετοχές με τον Περόν για να ανατρέξουμε τη δεξιά. Στη διαδρομή εγκαταλείφθηκε πρώτα το τριτοκομμικό στοιχείο, μετά το μαρξιστικό - σοσιακό κι έμεινε το περονικό. Ομως, κι αυτό μας υπέρεψε, γιατί στη διαδρομή ο Περόν άλλαξε Εβίτα».

— Και το μέλλον;

«Πριν σου απαντήσω, θα ήθελα να πω ότι η μεγάλη προσφορά που ήταν ότι έφερε μια καινούρια κοινωνική τάξη στο παιχνίδι της εξουσίας. Θα ήταν αδιανόητη η συνεργασία Συνασισμού και δεξιάς, χωρίς μια προηγούμενη εκκένωση του ΠΑΣΟΚ. Εγώ, όταν το υπηρέτούσα, από το 1981 ως το 1984, έλεγα μέσα μου πολλές φορές ότι είμαστε οι καθαριστές της κόπρου του Αυγέλου, όπου, τη δεύτερη τετραετία, δημιουργήσαν τη δική τους κόπρη. Δεν είμαι μελλοντολόγος για να προβλέπω, ούτε μέντιουμ. Σαν πολιτικός αναλυτής, όμως, προβλέπω πως το στοιχείο Σημίτης είναι ότι πιο θετικό έχει. Αλλά υπάρχει εξίσου έντονος αντισημιτισμός».

Το πρόβλημα του ΠΑΣΟΚ είναι ίδιο με τον Εβραίον: όλοι κείμενα ευνοικά α priori για την ύπαρξή του. Ομως το σημερινό αντισημιτισμό στον κόσμο τον προκαλούν οι ίδιοι οι Ισραηλινοί με τα φερόσιμα τους. Ο σημιτισμός κι αντισημιτισμός, λοιπόν, του ΠΑΣΟΚ, είναι που θα διαγράψει το μέλλον του. Αντισημιτισμός είναι οι αυριανιστές. Ο Κυριάκος Διακογιάννης έχει γραφεί και σχετικά υβρεολόγια εναντίον των Εβραίων. Εγώ είμαι σημιτικός. Το πού θα πάει, λοιπόν, το πράγμα, εξαρτάται από την ηγεσία του ΠΑΣΟΚ, ποια από τις δυο τάσεις θα θέλει να αναπτύξει».

Πώς είδα τον Ανδρέα

— Η προσωπικότητα του Ανδρέα τι ρόλο παίζει σε όλα αυτά;

«Εχω να τον δω από το 1981. Τελευταία φορά που τον είδα ήταν τρεις μέρες πριν από τις εκλογές του Οκτωβρίου του '81. Και μου άρεσε πολύ η πρώτη τετραετία του. Στη δεύτερη, νομίζω ότι αισιόφρονας για τα κοινά. Ήθελε περισσότερο να λύσει τα προσωπικά του προβλήματα. Κι αυτό είναι άσχημο για έναν πολιτικό. Υπήρξε χαρισματικός ηγέτης. Μου άρεσε πάντα να συζητώ μαζί του. Μου άρεσε ακόμα κι ο υπερβολικός του συναισθηματισμός. Σ' έμένα, εξάλλου, είχε εγγραφεί στα ιαία: ότι δεν τον ενδιέφερε η κουλτούρα. Μου είχε πει, ότι αν ήταν ο πατέρας του, θα ήμουν κάθε βράδυ στο

Καστρί, μ' αυτόν ποτέ. Προτιμούσε τους κομπιούτερ και την οικονομία. Μια τέτοια εξήγηση με απάλαξε από τις αυταπάτες. Οστόσο, οι γύρω του εκμεταλλεύτηκαν αυτή τη διάθεση και το παρήγαγαν στη λαϊκότητα. Ο ίδιος είναι ο μεγαλύτερος Έλληνας πολιτικός μετά τον πόλεμο. Αλλά εγώ τους αγαπούσα σαν οικογένεια. Μου άρεσαν όλοι. Και ιδιαίτερα τη Μαργαρίτα. Ήμουν μαργαριτικός. Και εξακολουθώ να είμαι. Οστόσο αυτός το δήλωσε: εξακολουθώ, είπε, να είμαι τροτσκιστής. Ήταν η μεγαλύτερη, πολιτική, δήλωση που έγινε προεκλογικά. Και πέρασε ντούκου. Σαν τροτσκιστής πιστεύει στη συνεχή επανάσταση. Κι εγώ που είμαι τροτσκιστής σαν ιδιοσυγκρασία, νιώθω κοντά σ' αυτό που κάνει με τη ζωή του. Αλλά όπως ήμουν συνδεδεμένος με την οικογένεια, δεν μπορώ να υποστηρίξω από την πρώτη μου γνώμη».

— Τις δύο αυτές απόψεις;

«Ναι, κάτι ακόμα. Ότι για την περίπτωση του αρχηγού πρέπει να χρησιμοποιήσουμε τον Φρόιντ κι όχι τον Μαρξ. Εγώ που είμαι κομμουνιστής, τον ανέλυα πάντα ψυχχαναλυτικά κι όχι πολιτικά».

— Τη συνεργασία δεξιάς - αριστεράς, πως την είδες;

«Μια εξωμήτρια σύλληψη, που όμως υπακούει στις επιταγές της εποχής. Δηλαδή, στον Γκομπιτάσσο. Αν τώρα παραδεχτούμε πως ο Γκομπιτάσσο γυρίζει στα σοσιαλιστικά ιδεώδη, τότε η πρόβλεψη του δρόμου προς την κοινοκτημοσύνη του κομμουνισμού, η επιταγή των καιρών σήμαινε συνεργασία ΠΑΣΟΚ - αριστεράς».

Ομως, αυτό δεν έγινε. Ετσι, μπορούμε να πούμε ότι αυτό είναι η πρώτη πρόβλεψη ανεξάρτητης τοποίησης του ελληνικού ΚΚ απ' τη μαμά Ρωσία. Οστόσο στο Συνασισμό υπάρχουν δυο κόμματα. Το Εσωτερικό που λέγαμε παλιά και το ΚΚ εξωτερικού. Ο Κύρκος πάντα ήθελε να μπει στα σαλόνια της δεξιάς. Ο Ολυμπικός, ποτέ. Μα, όπως ο εγκέφαλος ήταν πάντα το Εσωτερικό, έφραζε τη δύναμη του εγκεφαλού στο ανθρώπινο σώμα. Μια εντολή εγκερφαλική παραλύει κι έναν γίγαντα. Ο γίγαντας, το σώμα, ήταν ο Φλωράκης. Που παρασύρθηκε από τον εγκέφαλο σ' έναν αναγκαλισμό με την πόρνη τη δεξιά. Αποτέλεσμα: η εξωμήτρια σύλληψη, που όμως, αυτό είναι το περίεργο, εμπεδώνει τη δημοκρατία.

Και είναι χαρά να βλέπεις στην τηλεόραση νέα πρόσωπα, όπως ο Κουβέλης κι ο Κωνσταντόπουλος. Ομως και γι' αυτό τον ενεργητικό, ερπαιότατο απ' όλα το ΠΑΣΟΚ. Οι κοινοκτημοσύνη αντικομμουνιστές διαφωτιστές του δεν είδαν απ' την αρχή πως η μόνη διέξοδος ήταν η συνεργασία. Εγώ στην τηλεόραση πήρα για συνεργάτες μου αποκλειστικά του Εσωτερικού και ανέστησαν να την εκφράσουν οι προσφωφωμένοι τα δυο πρώτα χρόνια. Ο Λαλιώτης στο υπουργείο Νέας Γενιάς, είχε πά-

Μιλάει για τον Ανδρέα και το ΠΑΣΟΚ, το Μητσοτάκη και τη «συγκυβέρνηση», τη δημοκρατία, τη χρυσή ολυμπιάδα και τον «τηλεοπτικό μεσαίωνα»

απογοητευμένος. «Εμείς ζήσαμε οχτώ χρόνια σε τηλεοπτικό μεσαίωνα», λέει στη σημερινή του συνέντευξη για την περίοδο εκείνη.

Αλλά η τηλεόραση μάς απασχολεί πολύ λίγο. Γιατί ο Βασίλης Βασιλικός μιλάει κυρίως για τη σημερινή Ελλάδα (εκφράζοντας την άποψη ότι η δημοκρατία λειτουργεί υποδειγματικά), για την ΕΟΚ («θα είμαστε καλύτερα απ' όλους»), για τη χρυσή

Ολυμπιάδα («τη δικαιοσύνη»), για το χθες, το σήμερα και το αύριο του ΠΑΣΟΚ (όπου επαναλαμβάνει επανηλμένη τη γνωστή θεωρία του καρπουζιού: «Πράσινο απ' έξω, κόκκινο από μέσα, με πολλά μαύρα κουκούτσια»), για τον Α. Παπανδρέου («δεν τον ενδιέφερε η κουλτούρα, προτιμούσε τους κομπιούτερ και την οικονομία»), για τον Κ. Μητσοτάκη (ποτέ δεν τον είδα σαν αρχηγό κόμματος, αλλά σαν αρ-

χηγό μαφίας»), για τους Φλωράκη - Κύρκο («η εξωμήτρια σύλληψη με την πόρνη τη δεξιά εμπεδώνει τη δημοκρατία»).

Παρ' όλα αυτά δηλώνει ακόμα υποστηρικτής του ΠΑΣΟΚ (με τη διαφορά ότι αν ψήφισε τώρα, θα ψήφισε Σημίτη), αναγγέλλει την έκδοση των Απάντων του (ξαναγαρμμένα όλα) από έναν και μόνον εκδότη και μια νέα ταινία με τον Κώστα Γαβρά

«Είμαι ΠΑΣΟΚ, με Σημίτη»

Αλλά, αυτή είναι μια μικρή, αυθαίρετη, ίσως, επιλογή από τη συνέντευξη που δόθηκε στο τέλος Αυγούστου, λίγο πριν ο συγγραφέας αναχωρήσει επιστρέφοντας στο Παρίσι (αφού πριν πέρασε τη δοκιμασία μιας γαστροεργασίας, που διαλέγει πάντα μήνα Αυγούστο για να τον χτυπήσει), μαζί με τη σύζυγό του, τους τελευταίους καιρούς, τη σοπράνο Βάσω Παπαντωνίου, που διαπρέπει στο εξωτερικό!

Κι ως ξεκινήσαμε από την αναζήτηση μιας διαπίστωσης: — Φοβάμαι ότι για σένα πλέον η Ελλάδα είναι χώρα διακοπών. Η όχι;

«Φυσικά, όχι. Δεν είμαι σαν τους ελληνικούς καταγωγής φιλοσόφους που έρχονται στην Ελλάδα για τις διακοπές τους. Ή δίνουν μια διάλεξη μες στο χέιμαρ κι αναστατώνουν τη νερά. Εγώ τυχαίνει να μια συγγραφέας, που σημαίνει ότι μόνο ότι γράφω ελληνικά, οι φίλοι μου γράφουν γαλλικά ή αγγλικά, αλλά η Ελλάδα, αυτό σημαίνει τη σημερινή, με τα συγκεκριμένα προβλήματα της, είναι όπως ήταν πάντα, στο κέντρο της δημοκρατικής μου ύπαρξης. Άλλο η ίδια αν δεν τ' αξίζει καμιά φορά. Εγώ πιστεύω πως της αξίζει».

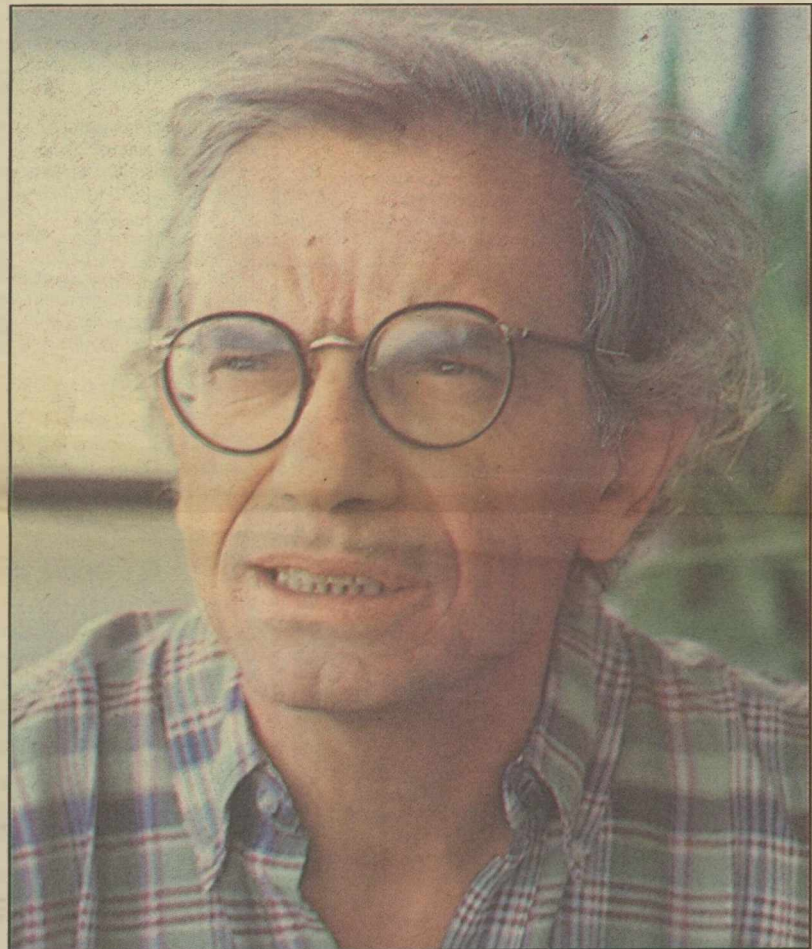
— Ελληνικεντριστής, λοιπόν;

«Καθόλου. Η σημασία της ελληνικής κουλτούρας, ήταν πάντα διεθνιστική. Ελληνικεντριστές υπήρξαν αδιασώσιμοι διανοούμενοι της Εσπερίας, που γύρισαν πίσω και τους βάρεσε ο ήλιος στο κεφάλι και ζαλιστικαν. Ελληνικεντριστής υπήρξε ο Περικλής Γιαννόπουλος. Είναι πολύ επικίνδυνη έννοια το ελληνικεντρίκι. Υποκρίνεται φασιστικά στοιχεία».

Δημοκρατία και σκλάβοι

— Πώς τα πέρασε τις μέρες που είσαι εδώ; Μας βρήκες τόσο χάλια, όσο λένε έξω;

«Αντίθετα, βρήκα να λειτουργεί η δημοκρατία υποδειγματικά. Αλλά μια δημοκρατία για να λειτουργήσει πρέπει να έχει σκλάβους, δηλαδή ανθρώπους που κάνουν τις ταπεινές δουλειές, για να μπορούν οι ασχολούμενοι με τη δημοκρατία να έχουν όλο τον καιρό στη διάθεσή τους. Το ερώτημα είναι, ποιοι οι σκλάβοι της σημερινής Ελλάδας; Οι Φωλιππίνες, οι Πολωνοί, οι Αιγύπτιοι, οι τριτοκομμικοί; Γιατί ο Έλληνας μεταναστεύει, δεν γίνεται σκλάβος στην πατρίδα του. Γίνεται σκλάβος στην Αμερική, στη Γερμανία. Ποτέ στον τόπο του. Είναι ένα ερώτημα. Εντύπωση μου κάνουν οι πολλοί και προνομιούχοι ξένοι οι σημερινοί σκλάβοι. Όσο για τα χάλια, για να απαντήσω στην ερώτησή σου, αυτό είναι δομικά. Για να τα βρούμε, πρέπει να ανατρέξουμε στην ανασύσταση του νεοελληνικού μας κράτους. Εγώ διαπίστωνα, με τα χρόνια, πως οι Έλληνες ολόένα ζουν καλύτερα, ολόένα ανεβαίνει το βιοτικό τους επίπεδο, ολόένα

Οι Ολυμπιακοί θα μας βγάλουν από το καυσαέριο

ταξιδεύουν περισσότερο, ζουν με περισσότερες ανέσεις κ.λπ. Εκτός του ότι είναι η ομορφότερη χώρα του κόσμου, είναι και πάμπλουτη. Είναι η μόνη χώρα, εξάλλου, που σε ρωτούν μετά το «πώς είσαι», αν περνάς καλά. Αυτή η επικούρεια φιλοσοφία δείχνει πως σε μας δεν μοιραίστηκε ποτέ ο ένοχος χριστιανισμός που βασίζεται πάνω στην αμαρτία. Είμαστε ε-πικουρέιοι και...».

— Άλλο;

«Εκτός από τη ζέση, που υπήρξε αποθεωτική, όπως κάθε καλοκαίρι, φέτος παρακολούθησα και τις αναμεταδόσεις της Βουλής. Εντύπωση μου έκανε η έλλειψη πολιτικού λόγου από τους αντιπροσώπους του ΠΑΣΟΚ. Μίλησαν σα διαχειριστές και όχι σαν πολιτικά πρόσωπα. Είναι θαύρα, η συνδυασία άρρωστος μιας ιδεολογίας. Γιατί, ίσως, δεν υπήρξε αυτή η ιδεολογία από την αρχή. Αντίθετα, μου άρεσε πολύ ο Πέτσος. Και ο Στεφανόπουλος. Αυτοί είναι ρήτορες. Αυτοί υπήρξαν ανάξιοι γόνιμοι του Γεωργίου Παπανδρέου, που αν υπήρχε βίοντο στην εποχή που αγόρευε στη Βουλή, θα πουλούσαν οι βιντεοκασέτες του στη μαύρη αγορά».

Δεν μ' άρεσε ο Κύρκος, κυρίως για τη δουλικότητα με την οποία καίταζε τον αρχηγό της Νέας Δημοκρατίας.

Αντίθετα, ο Φλωράκης, όπως πάντα, υπήρξε μεσαλής. Αυ-

τός ο άνθρωπος έχει μέτρα. Είναι η τελευταία συνέντευξη που σου πήρα το 1987, παράμενες υποστηρικτής του ΠΑΣΟΚ. Σήμερα τι λες;

ΠΑΣΟΚ: Παρελθόν και μέλλον

— Στην τελευταία συνέντευξη που σου πήρα το 1987, παράμενες υποστηρικτής του ΠΑΣΟΚ. Σήμερα τι λες;

«Ναι, που πριν μιλήσουμε για τα βιβλία, πήμα στην πολιτική. Είναι κι αυτό ένα σύμπτωμα, καθαρά ελληνικό. Εγώ είμαι συγγραφέας, δεν είμαι πολιτικός. Δεν ήθελα ποτέ να γίνω, όσο κι αν κατά καιρούς πιέστηκα από τρίτους αφορμή. Η πολιτική έχει κι αυτή την τεχνική της, που δεν την ξέρω».

— Αποφεύγεις μια απάντηση.

«Καθόλου. Προετοιμάζω το έδαφος για την απάντησή. Λέγαμε πάντα, σαν καλαμπούρι, ότι το ΠΑΣΟΚ μοιάζει με ένα

Κρίμα, την αναγνώριση να τη φέρει ο ιστορικός αντίπαλος, η δεξιά»

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΕΞΕΛΕΞΕΤΕ ΤΗΝ ΕΠΙΠΕΔΟΥ CONTROL DATA

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΤΗΣ CONTROL DATA GREECE INC. ΣΤΟΥΣ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΕΣ

Λεωφ. Συγγρού 137, 171 21, Νέο Σμύρνη Αθήνα Τηλ. 9350213, 9591111, 9510811 Τεlex 216995 CDC GR

... Δηλαδή, κάντε σπουδές διεθνούς επιπέδου στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές.

CONTROL DATA σημαίνει πλήρες πρόγραμμα σπουδών χωρίς σπατάλη χρόνου. Σημαίνει ολοκληρωμένη, υπεύθυνη εκπαίδευση, και ακόμα, σημαίνει το κύρος που εγγυάται η αναγνωρισμένη σε όλο τον κόσμο πρωτοποριακή αντίληψη CONTROL DATA

ΤΜΗΜΑΤΑ ΕΛΕΥΘΕΡΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

- Διετής κύκλος ελεύθερων σπουδών
- Προγραμματισμός ηλεκτρονικών υπολογιστών
- Προγραμματισμός και χρήση πακέτων MS-DOS
- Προγραμματισμός εμπορικών εφαρμογών (COBOL/PASCAL - WORKSHOP)
- Ανάλυση και σχεδίαση συστημάτων εφαρμογών

- Χρήση του συστήματος UNIX-XENIX
- Χειρισμός περιφερειακών/Data Entry
- Επεξεργασία κειμένων/Word Processing
- Επικοινωνία δεδομένων και δικτύων
- Τεχνική νοημοσύνη και η γλώσσα PROLOG

... ΣΕ ΕΝΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΜΕ:

- Κομπιούτερς τελευταίας τεχνολογίας 80386/32 bits
- Λειτουργικά συστήματα UNIX-V και MS-DOS
- Πακέτα DBMS ORACLE/SQL, INFORMIX/SQL, dBASE III/IV
- Προηγμένες Γλώσσες προγραμματισμού TURBO PASCAL/C, COBOL/2

ΕΠΙΜΟΡΦΩΤΙΚΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

- MS-DOS και dBASE III/IV και LOTUS 1-2-3
- Προγραμματισμός UNIX με γλώσσα "C"
- Γλώσσα προγραμματισμού "C"